

li la meravellosa tasca de mare ni per assegurar un mínim de condicions civilitzades al fill.

Qui té autoritat moral per a condemnar Rosa Sala Bernatallada? Els jutges? La gent considerada decent i temerosa de Déu? Més aviat és ella, la mare infanticida, la que podria acusar els qui l'abocaren a una situació límit, a la desesperació i a l'abandó integral. Els veritables culpables no seran con-

vocats el dia del judici. L'ur responsabilitat queda amagada en la generalitat de la circumstància, coartada que serveix per a seguir eludint el problema de l'educació sexual i el seu derivat, l'avortament. Amb una informació elemental sobre la sexualitat humana i amb lleis que caucionin l'avortament en condicions profilàctiques, Rosa Sala Bernatallada no hauria quedat embarrassada sense voler-ho i, en cas de que-

dar-ne, no hauria parit d'amagatotis en un femer, ni l'infant fruit del seu ventre hauria estat asfixiat i abandonat entre l'herbam de les terres de Vic, de boires melangioses i tendres bedolls.

Teresa Pàmies

CAMINAR

Torna a ser moda el caminar. Dic torna a ser i dic també moda, quan potser no hauria d'escriure això. Perquè és ben cert que l'anar a peu, quan els nostres avantpassats van començar a sostenir-se només amb les potes de darrera, el sistema no era pas una moda sinó un invent dels més revolucionaris. I que, malgrat tots els altres invents que han vingut després, aquest no ha deixat d'utilitzar-se.

Succeeix, però, que de caminar a quatre grapes fins a volar, l'home ha seguit un procés cada vegada més ascendent i a això ens ha ensuperbit excessivament.

En aquest inevitable vaivé que és la història humana, els actuals ecologistes (traient-ne, si voleu, la gana que sempre acompanya tots els minerals, per nobles que siguin), tenen molta raó amb les seves frenades al consumisme i a la destrucció sistemàtica de la natura. També se m'acut que ja fa molts segles que la Bíblia ho digué ben clar: "Déu, pren gué l'home i el posà al jardí d'Edèn per tal que el conreés i el guardés". No perquè el malmenés i el destruís. Però, com que l'home és tan savi i la Bíblia sembla que sigui com un conte per a infants...

Bé: potser que no em desencamini. Us asseguro que això no volia ser altra cosa que una reflexió sobre el caminar i els camins. Tan belles coses que n'han dit els poetes que, al revés del que molta gent pensa, to-

quen molt més de peus a terra que molts materialistes! Si no, recordem Machado:

"Caminante, son tus huellas
el camino, y nada más;
caminante, no hay camino,
se hace camino al andar".

Ja s'entén, oi? El que Machado volia dir era que no hi ha camins definitius, ni es pot posar límit a l'obertura de noves rutes. Això, quan, hivern o estiu, tenim una mica de temps per anar pel bosc i pels prats no solament descobrint els senderols que fa temps que no havíem trepitjat, sinó també obrint-ne de nous, es comprèn més bé.

També el nostre Carner sentia la mateixa dolça inquietud pels camins:

"Aquest camí, tan fi, tan fi,
qui sap on mena?

.....
I és camí incert cada camí,
n'és cada vida".

(Cançoneta incerta)

Un i altre d'aquests grans poetes deien el que deien, no pas per a conduir-nos vers un temor indecís o paralitzador, sinó com una constatació molt certa i sobre la qual l'home veritablement home ha de bastir la seva vida i les seves il·lusions de futur.

A l'home del segle XX, vulgui o no vulgui, li toca rodar per autopistes, però també restaurar camins vells obrint-ne de nous. Encara podem, de tant en tant, resseguir per

les muntanyes els petits caminets que algun temporal d'estiu ha quasi esborrat, però també ens cal avançar per noves selves inextrincables. El mapes ens guien força bé... sobre el paper: però no podem pas caminar sobre el paper. Cal arriscar-se sabent que per molt que els altres hagin desbrossat el terreny,

l'herba ha tornat a créixer i les esllavissades de tardor hauran esborrat moltes tresqueres.

Cada vida humana és un camí diferent i no hi ha experiència que, d'una manera absoluta serveixi per a una nova generació ni per a cap nou individu. Quina veritat deia l'altre poeta quan escrivia que "és cadascú que ha de pagar el seu preu" (Clement Forner, *Vespres de diumenge*).

Aquest és el gran risc i la màxima glòria de l'esser humà. "El camí és incert"... només hi ha "estelas en la mar", però els homes i els pobles que no perden la brúixola i saben mirar els estels, s'obren pas, el seu pas, enmig del món: del de la natura i del de la història. Pagant-ne "el seu preu", és clar.

Malgrat tots els temors, caminem, amics, caminem!

Lluís Badia i Torras.

LA DAMA DE FERRO

Com és públic i notori, a la Primera Ministressa de la Gran Bretanya se li dona el tractament metafòric de Dama de Ferro, metàfora que, si ens atenem a les seves obres (i per les seves obres les coneixereu), la deu emplenar de felicitat. També és públic i notori que Margaret Thatcher, la ministressa del cas, és la millor coartada que té la societat patriarcal de l'Occident europeu per dir-nos a les dones en general que són supèrflues les nostres queixes, que les dones hem assolit una situació igual a les dels nostres col·legues de la humanitat, els homes. No importa que la Dama de Ferro sigui l'excepció que confirmi la regla: ella es dreça com a un símbol visible que ens ho fa possible tot, fins i tot el cim del poder polític.

La Dama de Ferro (imatge ben germànica, cal dir-ho) no suposa cap novetat social del Renaixement ençà. Si ho rumiem una mica veurem que la societat patriarcal sempre ha permès

aquest tipus d'aparicions femenines singulars, una cosa és l'equiparació massiva de drets d'igualtat per a la dona. Qui posarà en dubte que Elisabet I d'Anglaterra no fou tan metàl·lica com la senyora Thatcher? No obstant això, a l'època d'aquella sobirana, que va demostrar que podia ser més home que qualsevol home, les dones estaven allunyades de tot el que no fos el paper tradicional de les dones (la maternitat, el repòs del guerrer, l'esclavitud de la llar). A l'època de la senyora Thatcher, la nostra, tampoc les dones que no volem, com ella, ser més homes que un home, ens trobem encara amb marginacions (laborals, en especial), humiliacions (la manca de llibertat sobre el nostre propi cos, com estableixen les lleis del nostre país que neguen l'avortament, per exemple). Perquè, segurament, el problema rau en el fet que quan s'arriba a ser una Dama de Ferro també el cap i el cor acaben transformant-se en aquest material, i per si hi

ha dubtes, que ho preguntin a les mares, mullers i filles del munt de mutilats i morts en la darrera guerra de les Malvines, contesa que va permetre que la dama, que no és la dona de Lot, es metamorfés en fèrria imatge. Cal dir, però, que el "duo dinámico" Galtieri-Thatcher ens ha fet pensar en el poema de Jaime Gil de Biedma, "A una dama joven, separada", que acaba de la següent manera: "Porque son uno y lo mismo/ los menos de tus amantes,/ el bestia de tu marido".

L'existència d'una senyora Thatcher hauria de servir de lliçó a totes les dones, en especial per a les que creuen que cal assolir el poder polític perquè tot vagi millor per a la dona. No, no és així; pel que veiem, l'esforç per arribar és tan extrem en la nostra societat patriarcal, que quan s'ateny el poder, una dona ja s'ha oblidat de la seva condició. També hauria de servir de lliçó per als homes en general i, en especial, per als qui es diuen homes d'esquerrers,